

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 257/5135/21
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 9 marca 2021r.

**Sprawozdanie z realizacji
planu działania
Regionalnego Ośrodka
Polityki Społecznej
Ośrodka Adopcyjnego
w Rzeszowie

za rok 2020**

Oddział Ośrodek Adopcyjny Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w okresie od 01.01.2020r. do 31.12.2020r. realizował powierzone zadania w oparciu o **ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**.

Na podstawie zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej został opracowany i przyjęty Uchwałą Nr 128/3002/20 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 02 marca 2020r. plan pracy Oddziału - Ośrodek Adopcyjny na 2020 rok. Najważniejsze zadania ośrodka to:

1. Prowadzenie procedur przysposobienia.
2. Przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, w tym szkolenie dla Kandydatów na rodziców adopcyjnych.
3. Kwalifikacja dziecka do przysposobienia.
4. Wspomaganie kobiet w ciąży, które zgłaszają zamiar pozostawienia dziecka do adopcji.
5. Wspieranie osób, które przysposobiły dziecko.
6. Współpraca z sądami, placówkami opiekuńczo– wychowawczymi, placówkami służby zdrowia oraz organizacjami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
7. Sprawozdawczość i dokumentacja ośrodka adopcyjnego.
8. Działalność edukacyjna i informacyjna, promocja idei adopcji.
9. Przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych.

Struktura zatrudnienia w Oddziale Ośrodek Adopcyjny na dzień 31.12.2020r.: (17 etatów)

- Kierownik
- Psycholog – 8 osób, w tym jedna osoba na urlopie macierzyńskim, 2 osoby na zwolnieniu lekarskim bez zastępstwa.
- Pedagog – 8 osób

Sposób realizacji ustawowych zadań

Oddział Ośrodek Adopcyjny realizuje swoje zadania w oparciu o Regulamin Komisji, która opiniuje w sprawach:

- kwalifikacji dzieci zgłaszanych do przysposobienia
- kwalifikacji Kandydatów na rodziców adopcyjnych
- doboru rodziny do potrzeb dziecka
- wstępnej oceny osób, o których mowa w art.170 ust.1 pkt. 1,2,3, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przedmiotem prac Komisji jest też bieżąca wymiana informacji na temat toczących się spraw.

W 2020 roku odbyło się 46 posiedzeń Komisji Ośrodka, w ramach których omówiono 113 spraw związanych z postępowaniem kwalifikacyjnym kandydatów będących w trakcie realizacji procedury adopcyjnej oraz 225 spraw dotyczących sytuacji dzieci zgłoszonych do Ośrodka.

W zakresie prowadzenia procedur przysposobienia oraz kwalifikacji dzieci do przysposobienia ośrodek podejmuje działania bieżące według napływających zgłoszeń uzasadniających kwalifikację. (Zadanie 1 i 3). Praca specjalistów, psychologów i pedagogów, opiera się na stałej współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (placówki opiekuńczo – wychowawcze, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie, sądy rodzinne) w celu gromadzenia informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, które mogą być objęte prowadzeniem procedury.

W 2020 roku do ośrodka zostało zgłoszonych 139 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, wobec których podejmowano działania związane z realizacją procedury adopcyjnej.

Proces kwalifikacji dziecka do adopcji polega na każdorazowym przebadaniu dziecka psychologicznie i pedagogicznie pod kątem zdolności do nawiązania więzi w nowej rodzinie oraz rozwoju psychofizycznego dziecka w celu określenia specyficznych potrzeb tego dziecka.

W przypadku powzięcia informacji o dziecku z uregulowaną sytuacją prawną, Ośrodek niezwłocznie występuje do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej lub dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego o przekazanie w terminie 7 dni, opinii oraz dokumentacji o której mowa w art. 139a i 38a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kolejny etap kwalifikacji obejmuje diagnozę psychologiczno – pedagogiczną dziecka wykonaną przez psychologa i pedagoga ośrodka adopcyjnego, która zwykle przeprowadzana jest w miejscu zamieszkania dziecka. Diagnoza obejmuje określenie poziomu rozwoju psychofizycznego dziecka, określenie specyfiki potrzeb dziecka, ocenę stopnia możliwości nawiązania więzi emocjonalnej dokonywane na podstawie analizy aktualnie istniejących więzi, zbadanie stosunku dziecka do przysposobienia, jeśli pozwala na to jego wiek i stopień dojrzałości oraz analizę całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

Na podstawie uzyskanych informacji sporządzona zostaje tzw. „karta dziecka”, która zawiera informacje zebrane o dziecku.

Na posiedzeniu zespołu pracowników merytorycznych czyli Komisji Ośrodka, dokonana zostaje kwalifikacja dziecka do przysposobienia w oparciu o zgromadzony materiał. Sporządzona zostaje opinia kwalifikacyjna dziecka i biorąc pod uwagę specyfikę jego potrzeb, zostaje dokonany dobór Kandydatów zakwalifikowanych w Ośrodku jako rodzina adopcyjna.

W 2020 roku Komisja zakwalifikowała do adopcji 39 dzieci. Pozostałe dzieci nie uzyskały kwalifikacji do adopcji m.in. z powodu więzi z rodziną zastępczą spokrewnioną, w której przebywają oraz braku zgody małoletnich na przysposobienie (dotyczy dzieci powyżej 13 roku życia).

W sytuacji niepozyskania Kandydatów z terenu województwa podkarpackiego – Ośrodek Adopcyjny jako prowadzący Wojewódzki Bank Danych przesyła „dokumentację kwalifikacyjną” dziecka ośrodkom adopcyjnym prowadzącym wojewódzkie banki danych w pozostałych województwach. W przypadku nieznalezienia Kandydatów na rodziców na terenie kraju w terminie 55 dni od dnia wysłania dokumentacji ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka przesyła dokumentację ośrodkowi adopcyjnemu prowadzącemu Centralny Bank Danych.

W 2020 roku trafiło do nas 511 zgłoszeń z informacjami o sytuacji dzieci oczekujących w Polsce na przysposobienie. Najczęściej są to dzieci o specyficznych potrzebach, obciążone zdrowotnie, rodzinnie, dzieci powyżej 10 roku życia lub liczne rodzeństwa.

W toku prac Komisji Ośrodka i doboru rodziny do dzieci udało się pozyskać rodziny z naszego terenu dla zgłoszonych dzieci. 9 dzieci zgłoszonych w ramach WBD zostało przysposobionych przez rodziny skierowane przez OA w Rzeszowie. Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie przesłał zgłoszenie 8 dzieci, dla których nie pozyskano rodziny na naszym terenie. 13 dzieci zostało zgłoszonych do Centralnego Banku Danych w celu zakwalifikowania do adopcji związanej z przemieszczeniem poza granice Polski. Jedno dziecko zostało zakwalifikowane do adopcji zagranicznej.

W ramach zadania związanego z przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka prowadzona była ciągła praca diagnostyczno – konsultacyjna według dokonywanych zgłoszeń osób zainteresowanych adopcją (Zadanie 2).

W 2020 roku do Ośrodka Adopcyjnego zgłosiło się 46 rodzin.

Celem procesu diagnostycznego jest poznanie Kandydatów, w kierunku ustalenia czy ich kwalifikacje osobiste uzasadniają przekonanie, że będą należycie wywiązywać się z obowiązków przysposabiających, przy uwzględnieniu, że przysposobienie zawiązuje się dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności.

Pracownicy dokonują oceny formalnej kandydatów na podstawie zgromadzonych przez nich dokumentów. Następnie odbywają się spotkania diagnostyczne z psychologiem i pedagogiem na terenie ośrodka adopcyjnego oraz w miejscu zamieszkania Kandydatów na rodziców adopcyjnych. Ilość spotkań jest dostosowywana indywidualnie do każdej rodziny. Diagnoza opiera się na wywiadzie kierowanym, obserwacji oraz kwestionariuszowych badaniach psychologicznych. Ważne jest zaznajomienie się z motywacją i oczekiwaniami co do samej adopcji. Podstawą diagnozy jest również poznanie Kandydatów od strony funkcjonowania ich małżeństwa, ich systemu rodzinnego, predyspozycji osobowościowych oraz samej decyzji i oczekiwań Kandydatów odnośnie adopcji. Podczas spotkań Kandydaci przedstawiają także swoje opinie co do sposobu wychowywania dziecka, radzenia sobie w sytuacjach ewentualnych trudności, zapewnienia mu stabilnego środowiska

rodzinnego, emocjonalnego, sprzyjającego jego rozwojowi. Celem badań psychologicznych jest wszechstronne poznanie osób, które przychodzą do Ośrodka Adopcyjnego. Przedmiotem zainteresowania psychologa są m. in. osobowość oraz temperament Kandydatów, ich system wartości oraz motywacja do przysposobienia, funkcjonowanie małżeństwa oraz ich systemu rodzinnego. Wywiad adopcyjny w miejscu zamieszkania Kandydatów pozwala poznać warunki dla rozwoju dziecka. Treść wywiadu określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Efektem pracy diagnostów z rodziną jest wypracowanie dokumentacji tj. wywiadu adopcyjnego oraz opinii psychologicznej.

Kandydaci uzyskują wstępną pozytywną kwalifikację, która pozwala im na wzięcie udziału w szkoleniu dla Kandydatów na rodziców adopcyjnych. Komisja może wstrzymać się od wydania pozytywnej kwalifikacji w celu uzupełnienia dokumentacji lub przeprowadzenia dodatkowych czynności diagnostycznych, dodatkowego przygotowania Kandydatów bądź do czasu ustania przeszkody uniemożliwiającej uzyskanie kwalifikacji, np. utraty dochodów, kryzysu, pogorszenia stanu zdrowia i inne. Dodatkowym przygotowaniem dla Kandydatów może być uczestnictwo w terapii indywidualnej (poza Ośrodkiem).

Osoby pragnące przysposobić dziecko mają obowiązek uczestniczenia w szkoleniu, którego tematykę, zakres i wymiar czasowy określają obowiązujące przepisy prawne. Jest ono bezpłatne, a jego celem jest przygotowanie Kandydatów do bycia rodzicem adopcyjnym. Szkolenie pozwala zastanowić się małżonkom nad ich motywacją, ukazuje problemy jakie mogą pojawić się na każdym etapie procesu przysposobienia. Pomaga Kandydatom lepiej przygotować się na otoczenie dziecka niezbędną pomocą i opieką w razie pojawiających się trudności. Podczas szkolenia przyszli rodzice adopcyjni otrzymują wiedzę z zakresu umiejętności wychowawczych, rozwoju i potrzeb dziecka, a także procedur prawnych dotyczących procesu adopcji. Po ukończeniu szkolenia ponownie sytuacja rodziny jest omówiona przez Komisję Ośrodka.

W 2020 roku w szkoleniach dla Kandydatów na rodziców adopcyjnych uczestniczyło 14 osób, zaświadczenie o ukończeniu szkolenia uzyskało 12 osób (1 grupa szkoleniowa). Szkolenia prowadzone są w oparciu o autorski program szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka pt. „Lecą Bociany”, zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Kwalifikacja w Ośrodku Adopcyjnym w Rzeszowie ma charakter dwustopniowy. Pierwszym etapem jest kwalifikacja do udziału w szkoleniu, kolejnym kwalifikacja na rodzica adopcyjnego. Również na tym etapie Kandydaci mogą zostać poproszeni o podjęcie i wykonanie pracy własnej w celu pełniejszego przygotowania do pełnienia roli rodzica adopcyjnego.

W ramach pracy Komisji Ośrodka Adopcyjnego w 2020 roku wydano 30 wstępnych opinii do udziału w szkoleniu: pozytywne dla 15 rodzin (30 osób) i negatywne dla 15 rodzin (29 osób). Wydano także opinie kwalifikacyjne na rodzinę adopcyjną dla 15 rodzin (30 osób), w tym 14 pozytywnych (38 osób) i 1 negatywną (2 osoby).

W ramach podnoszenia kompetencji zawodowych i jakości pracy z rodzinami zgłaszającymi się do Ośrodka pracownicy uczestniczyli w superwizji grupowej (6 spotkań) oraz szkoleniu: Karta Oceny Rozwoju Psychoruchowego – Diagnoza (6 osób). Efektem szkolenia był zakup metody, wykorzystywanej do diagnozy dzieci kwalifikowanych do adopcji.

Kandydaci oczekujący na adopcję na każdym etapie procedury mają możliwość kontaktu z pracownikami w celu omówienia swoich oczekiwań czy sytuacji osobistej. Aby umożliwić wszystkim zainteresowanym swobodny dostęp do specjalistów ośrodek prowadzi dyżury popołudniowe w jeden dzień w tygodniu (piątek), w godzinach od 15.30 do 18.00.

Aktualnie na przysposobienie dziecka oczekuje 51 par małżeńskich i dwie osoby samotne.

W 2020 roku udzielono 8 porad w ramach 5 prowadzonych spraw wspomaganie kobiet będących w ciąży. (Zadanie 4).

W zakresie działań związanych z udzielaniem wsparcia osobom, które przysposobiły dzieci prowadzono indywidualną pomoc postadopcyjną, tzn. pracę z rodzicami, którzy już adoptowali dzieci i potrzebują wsparcia pedagogicznego i psychologicznego (Zadanie 5). Praca prowadzona była na wniosek rodziny, w głównej mierze dotyczyła pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i opiekuńczych, poradnictwo, pomoc pedagogiczną i psychologiczną, pomoc prawną w zakresie prawa rodzinnego a także pomoc osobom w poszukiwaniu rodzeństwa biologicznego i nawiązania kontaktu pomiędzy rodzinami adopcyjnymi, które przysposobiły brata lub siostrę.

Łącznie udzielono 64 konsultacji w ramach wsparcia postadopcyjnego – indywidualnego.

W ramach współpracy z placówkami służby zdrowia, sądami, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi oraz organizacjami właściwymi w zakresie wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, na bieżąco prowadzono konsultacje i wymianę informacji na temat prowadzonych spraw (Zadanie 6).

Do zadań własnych Oddziału Ośrodek Adopcyjny należy również udział w zespołach opiniujących sytuację dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej. Spotkania takie organizowane są na terenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz przez organizatorów pieczy zastępczej. Na posiedzeniu omawiana jest zasadność dalszego pobytu małoletnich w pieczy zastępczej. W tym celu analizowana jest w pierwszej kolejności możliwość powrotu do rodziny biologicznej, a jeśli to nie jest możliwe rozważana jest możliwość skierowania dziecka do adopcji.

W 2020 roku pracownicy Ośrodka Adopcyjnego wzięli udział w 38 zespołach, w czasie których omówiono sytuację 458 dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Ośrodek prowadził także diagnozę osób na potrzeby sądu w związku z opiniowaniem Kandydatów do przysposobienia dzieci swoich współmałżonków oraz rodzin zastępczych, które po uregulowaniu sytuacji prawnej dzieci podjęły decyzję o ich przysposobieniu. Opracowywano także opinie dla sądu w związku

z powierzeniem dzieci do adopcji w okresie tak zwanej „preadopcji”. W 2020 roku wydano 45 takich opinii, łącznie na potrzeby sądu wydano 99 takich opinii.

Ośrodek Adopcyjny na bieżąco dokumentuje pracę z zakresu realizacji swoich zadań, zgodnie z zapisem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dwa razy do roku przygotowuje sprawozdania z realizacji powierzonych zadań ministrowi właściwemu ds. rodziny za pośrednictwem marszałka województwa. (Zadanie 7).

W zakresie promowania idei adopcji (Zadanie 8) kierownik Ośrodka wziął udział w audycji radiowej w Polskim Radiu Rzeszów poświęconej problematyce adopcji oraz udzielił wywiadu dla lokalnej gazety Nowiny, w którym poruszono najważniejsze zagadnienia dotyczące tego tematu.

W zakresie przygotowania Kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 1 cykl szkoleniowy (Zadanie 9). Szkolenie prowadzone jest w oparciu o autorski program szkolenia przeznaczony dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego pt. „Być Rodzicem Zastępczym”. Program został zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Do udziału w szkoleniu kwalifikowane są osoby zgłoszone przez organizatora pieczy zastępczej oraz mające pozytywną opinię pedagogiczno-psychologiczną sporządzoną przez OPZ, w którym się starają o status rodziny zastępczej. Łącznie przeszkolono 16 osób - szkolenie podstawowe dla rodzin niezawodowych.

W związku z sytuacją epidemiczną w kraju spowodowaną wirusem SARS-CoV-2 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie realizował działania pomocowe w formie telefonicznego wsparcia psychologicznego – pedagogicznego dla wszystkich zainteresowanych osób. Działania te trwały od 11 maja 2020 roku do 31 grudnia 2020 roku. Informacja o możliwości uzyskania wsparcia zamieszczona była na stronie internetowej ROPS w Rzeszowie oraz została przekazana, a także ponawiana i aktualizowana do powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie podkarpackim oraz Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Dyżury pracowników Ośrodka Adopcyjnego realizowane były:

- od 11 maja do 01 czerwca w godzinach 8.00 - 20.00
- od 01 czerwca do 30 czerwca w godzinach 8.00 - 19.00
- od 01 lipca do 31 sierpnia od poniedziałku do czwartku w godzinach 8.00 – 15.30 oraz w środę i w piątek w godzinach 8.00- 18.00
- od 01 września do 09 października od poniedziałku do czwartku w godzinach 8.00 – 15.30 oraz w piątek w godzinach 8.00- 18.00
- od 09 października do 31 grudnia w godzinach 8.00- 15.30

Zmiany godzin prowadzenia dyżurów wynikały z małego zainteresowania taką formą wsparcia.

W ramach prowadzonego działania udzielono łącznie 9 porad dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela 7. Działalność Ośrodka Adopcyjnego w okresie od 01.01.2020r. do 31.12.2020r.

Lp.	Zadania OAD	Suma
1.	Liczba przysposobionych dzieci	59
2.	Liczba prowadzonych preadopcji	24
3.	Liczba wydanych opinii psychologicznych i pedagogicznych na potrzeby Sądu	99
4.	Liczba przeprowadzonych diagnoz pedagogicznych/psychologicznych Kandydatów do przysposobienia dzieci (wszystkich łącznie na potrzeby Sądu i aktualizacje)	170 diagnoz kandydatów i 99 opinii na potrzeby sądu
5.	Liczba diagnoz psychologicznych/pedagogicznych dzieci zgłoszonych do adopcji	305
6.	Liczba dzieci z terenu Woj. Podkarpackiego zgłoszonych do WBD	8
7.	Liczba dzieci z terenu Woj. Podkarpackiego zgłoszonych do CBD	13
8.	Liczba Kandydatów oczekujących na przysposobienie dziecka	53 rodziny 51 małżeństw i 2 osoby samotne
9.	Liczba Kandydatów, którzy zgłosili się do ośrodka w celu przysposobienia dziecka	46 rodzin
10.	Liczba osób przeszkolonych na rodzinę adopcyjną	12
11.	Liczba osób przeszkolonych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	16
12.	Liczba posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w których uczestniczyli pracownicy ośrodka	38
13.	Liczba dzieci, których sprawy były przedmiotem posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	458
14.	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne na każdym etapie procedury adopcyjnej	1731
15.	Wsparcie kobiet w ciąży, które sygnalizują zamiar oddania dziecka do adopcji	5 spraw/8 porad

Tabela 8. Informacja o dzieciach przysposobionych

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci
1.	Dzieci przysposobione z tego w wieku:	59
1.1.	poniżej 1 roku	5
1.2.	od 1 roku do 4 lat	23
1.3.	od 5 do 9 lat	18
1.4.	10 i więcej lat	13
2.	Dzieci przysposobione, z tego:	59
2.1.	dziewczęta	19
2.2.	chłopcy	40
3.	Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	2
4	Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	59
4.1	w pieczy instytucjonalnej	6
4.2.	w rodzinnej pieczy zastępczej	32
4.3.	w rodzinie biologicznej	21

Tabela 9. Informacja finansowa nt. działalności Oddziału - Ośrodek Adopcyjny w 2020r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	Wysokość planowanych w danym roku wydatków z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych	1 574 670
2.	Otrzymana z budżetu państwa w danym okresie sprawozdawczym dotacja na organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych	1 574 670
3.	Wydatki na obsługę zadania z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych, w tym:	1 564 682
3.1.	Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi	1 358 048
3.2.	Wydatki inwestycyjne	0
3.3.	Wydatki administracyjne	206 634
3.4.	Wydatki związane z obsługą wojewódzkiego banku danych	0
4.	Wydatki na obsługę zadania z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych sfinansowane z dotacji z budżetu państwa	1 564 682